

A Koszovói Köztársaság Alkotmánya*

(Részletek)

Mi, Koszovó népe,

Eltökélve arra, hogy Koszovót a jövőben egy demokratikus és békeszerető ország képére formáljuk, mely hazája valamennyi állampolgárának;

Elkötelezve a szabad állampolgárok államának megeremtetése iránt, mely biztosítja valamennyi állampolgár jogait, polgári szabadságait és valamennyi állampolgár törvény előtti egyenlőségét;

Elkötelezve az iránt, hogy a koszovói államban gazdasági jólétet és társadalmi bőséget teremtsünk;

Meggyőződve arról, hogy a koszovói állam hozzájárul a térség és egész Európa stabilitásához, azáltal, hogy jószomszédi kapcsolatokat alakít ki és együttműködést folytat a környező országokkal;

Meggyőződve arról, hogy a koszovói állam méltó tagja lesz a világban a békeszerető államok családjának;

Azzal a szándékkal, hogy biztosítsuk a koszovói állam teljeskörű részvételét az euroatlanti integráció folyamatában;

Ünnepélyesen jóváhagyjuk a Koszovói Köztársaság Alkotmányát.

* Constitution of the Republic of Kosovo. 9 April 2008 for entry into force 15 June 2008. <http://www.kushtetutakosoves.info/repository/docs/Constitution.of.the.Republic.of.Kosovo.pdf>. Koszovó alkotmánya a preambulumból és 14 fejezetből áll: I. Alapvető rendelkezések; II. Alapvető jogok és szabadságok; III. A Közösségek és tagjaik jogai; IV. A Koszovói Köztársaság Gyűlése; V. Koszovó Köztársaság elnöke; VI. A Koszovói Köztársaság kormánya; VII. Az igazságszolgáltatási és az egészségügyi rendszer; VIII. Alkotmánybíróság; IX. Gazdasági kapcsolatok; X. Helyi önkormányzatok és területi szerveződés; XI. Biztonsági szektor; XII. Független intézmények; XIII. Záró rendelkezések; XIV. Átmeneti rendelkezések. A koszovói törvényhozó testületek a függetlenségi nyilatkozatban vállalták az Ahtisaari-terv maradéktalan végrehajtását. Az Alkotmány egyes részeket egyáltalán nem, vagy átalakítva emelt csak be. A nem alkotmányos érvényű javaslatok közül a legfontosabbakat a június 28-án lezárult átmeneti időszak folyamán öntötték törvényi formába. A Regioban szereplő dokumentumrészletek az Ahtisaari-tervből, valamint az Alkotmányból ezeket a különbségeket hivatottak tükrözni.

I. fejezet – Alapvető rendelkezések

1. cikk [Az állam meghatározása]

1. A Koszovói Köztársaság független, szuverén, demokratikus, egységes és oszthatatlan állam.

2. A Koszovói Köztársaság az állampolgárainak állama. A Koszovói Köztársaság hatalmát az állampolgárait és a területén tartózkodó valamennyi egyént megillető emberi jogok és szabadságok tiszteletben tartásával gyakorolja.

3. A Koszovói Köztársaságnak nincsenek területi követelései bármely másik állammal vagy egy másik állam valamely részével kapcsolatban, és nem keresi az egyesülés lehetőségét bármely másik állammal vagy egy másik állam valamely részével.

2. cikk [Szuverenitás]

1. A Koszovói Köztársaság szuverenitása a néptől ered, a népet illeti meg, és azt az Alkotmánynak megfelelően, választott képviselők és népszavazás útján, valamint a jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban álló más módokon gyakorolja.

2. A Koszovói Köztársaság szuverenitása és területi épsége sérthetetlen, elidegeníthetetlen, oszthatatlan, és a jelen Alkotmányban, valamint a törvényekben előírt valamennyi eszközzel védelmezendő.

3. A béke fenntartása és a nemzeti érdekek védelme érdekében a Koszovói Köztársaság egy nemzetközi biztonsági rendszer résztvevője lehet.

[...]

II. fejezet – Alapvető jogok és szabadságok

21. cikk [Az emberi jogok és az alapvető szabadságok elvei]

1. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok oszthatatlanok, elidegeníthetetlenek és sérthetetlenek, továbbá a Koszovói Köztársaság jogrendjének alapját képezik.

2. A Koszovói Köztársaság a jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban védi és biztosítja az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat.

3. Mindenkinek tiszteletben kell tartania mások emberi jogait és alapvető szabadságait.

4. A jelen Alkotmányban rögzített alapvető jogok és szabadságok, amilyen mértékben ez lehetséges, a jogi személyeket is megilletik.

22. cikk [A nemzetközi megállapodások és okmányok közvetlen alkalmazhatósága]

A jelen Alkotmány védi az alábbi nemzetközi megállapodások és okmányok által biztosított emberi jogokat, azok közvetlenül alkalmazhatók a Koszovói Köztársaság területén, és ütközés esetén elsőbbséget élveznek a törvényi előírásokkal, valamint a közintézmények egyéb aktsaival szemben:

- (1) Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata;
- (2) Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény;
- (3) A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya és annak kiegészítő jegyzőkönyvei;
- (4) A Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló keret-egyezménye;
- (5) A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény;
- (6) A nőekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény;
- (7) A gyermek jogairól szóló egyezmény;
- (8) A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény.

[...]

III. fejezet – A Közösségek és tagjaik jogai

[...]

60. cikk [A Közösségek Egyeztető Tanácsa]

1. A Közösségek Egyeztető Tanácsa a Koszovói Köztársaság elnökének védnöksége alatt működik, és abban minden Közösség képviselteti magát.

2. A Közösségek Egyeztető Tanácsa, egyebek mellett, a Közösségek szervezeteinek képviselőiből áll.

3. A Közösségek Egyeztető Tanácsa feladata, hogy:

(1) fórumot biztosítson a rendszeres információcserére a Közösségek és Koszovó kormánya között.

(2) lehetőseget biztosítson a Közösségek számára a kormány által elkészített törvényhozási és politikai kezdeményezések korai fázisban történő véleményezésére, ilyen kezdeményezések indítványozására, valamint arra, hogy a vonatkozó tervezetekben és programokban nézeteik tükröződjhessenek.

(3) ellássa a törvénnyel összhangban megállapított minden egyéb felelősséget és feladatot.

61. cikk [Képviselet a közintézmények alkalmazásában álló személyek körében]

A Közösségek és tagjaik, a közigazgatás kompetenciáját és integritását szabályozó normák tiszteletben tartásával, minden szinten méltányos képviseletre jogosultak minden közintézmény és köztulajdonban lévő vállalat személyi állományában, ideértve különösen az adott Közösség által lakott területeken működő rendőrséget.

62. cikk [Képviselet a helyi önkormányzat intézményeiben]

1. Azon önkormányzatokban, ahol a lakosok legalább tíz százaléka (10%) olyan Közösséghez tartozik, amelyik nincs többségben az adott önkormányzatban, a Közösségek Önkormányzati Gyűlésének alelnöki tisztségét az érintett Közösség képviselője számára kell fenntartani.

2. Az alelnöki tisztséget az a nem-többségi jelölt tölti be, aki az Önkormányzati Gyűlés megválasztása során a jelöltek nyilvános listáján a legtöbb szavazatot szerezte meg.

3. A Közösségek alelnöke előmozdítja a Közösségek közötti párbeszédet, és a Gyűlés ülésein és munkájában hivatalos formában megjeleníti a nem-többségi Közösségek aggályait és érdekeit. Az alelnök köteles továbbá kivizsgálni a Közösségek vagy azok tagjai által emelt panaszokat az Önkormányzati Gyűlés a Közösségek vagy azok tagjai alkotmányban biztosított jogait sértő aktsaival vagy döntéseivel szemben. Az alelnök ezeket az ügyeket, az aktus vagy a döntés újbóli megfontolása végett, az Önkormányzati Gyűlés elé terjeszti.

4. Ha az Önkormányzati Gyűlés az aktus vagy a döntés újbóli megfontolásának mellőzése mellett határoz, vagy az alelnök megítélése szerint az újbóli megfontolás eredménye még mindig egy alkotmányban biztosított jogot sért, az alelnök a kérdést közvetlenül az Alkotmánybíróság elé utalhatja, amely határoz az ügy felülvizsgálatának elfogadhatósága tárgyában.

5. Ezekben az önkormányzatokban biztosított a Koszovói Köztársaság nem-többségi Közösségeinek képviselője a helyi végrehajtó testületben.

IV. fejezet – A Koszovói Köztársaság Gyűlése

[...]

81. cikk [Létfontosságú érdekeket érintő törvényhozás]

1. Az alábbi törvények elfogadása, módosítása vagy hatályon kívül helyezése a Gyűlés jelenlévő és szavazó tagjainak többségét, valamint a Gyűlés nem-többségi Közösségek képviselőinek fenntartott vagy biztosított helyeit elfoglaló, jelenlévő és szavazó tagjainak többségét igényli:

(1) Az önkormányzati határokat módosító, az önkormányzatokat létesítő vagy megszüntető, az önkormányzatok hatásköreit, valamint azoknak az önkormányzatok közötti és a határokon átnyúló kapcsolatokban való részvételét meghatározó törvények;

(2) A Közösségek és tagjaik olyan jogainak gyakorlásáról szóló törvények, amelyeket nem az Alkotmány rögzít;

(3) A nyelvhasználatra vonatkozó törvények;

(4) A helyi választásokról szóló törvények;

(5) A kulturális örökség védelméről szóló törvények;

(6) A vallásszabadságról vagy vallási közösségekkel kötött megállapodásokról szóló törvények;

(7) Az oktatásról szóló törvények;

(8) A jelképek, köztük a közösségi jelképek használatáról és a hivatalos ünnepekről szóló törvények.

2. A létfontosságú érdekeket érintő törvények egyikét sem lehet népszavazásra bocsátani.

[...]

VI. fejezet – A Koszovói Köztársaság kormánya

(...)

96. cikk [A minisztériumok és a kisebbségek képviselote]

1. A minisztériumok és más végrehajtó testületek a kormány hatáskörébe tartozó feladatok ellátása érdekében, szükség szerint jönnek létre.

2. A kormány tagjainak számáról a kormány belső aktusa rendelkezik.

3. Legalább egy (1) Miniszter a Koszovói Szerb Közösség tagjai közül és egy (1) Miniszter valamely más nem-többségi koszovói Közösség tagjai közül kerül ki. Több mint tizenkét (12) Miniszter esetén, a kormányban egy harmadik, valamely nem-többségi koszovói Közösséget képviselő Miniszter is helyet kap.

4. Legalább két (2) Miniszterhelyettes a Koszovói Szerb Közösség tagjai közül és két (2) Helyettes Miniszter valamely más nem-többségi koszovói Közösség tagjai közül kerül ki. Több mint tizenkét (12) Miniszter esetén a kormányban egy harmadik, a Koszovói Szerb Közösséget képviselő Miniszterhelyettes, és egy harmadik, valamely más nem-többségi koszovói Közösséget képviselő Miniszterhelyettes is helyet kap.

5. Ezeket a Minisztereket és Miniszterhelyetteseket a nem-többségi koszovói Közösségeket képviselő pártokkal, koalíciókkal és csoportokkal folytatott egyeztetést követően kell kijelölni. A Koszovói Gyűlés tagságán kívül eső Miniszterek és Miniszterhelyettesek kinevezéséhez a Gyűlésben a magukat az érintett Közösség képviselőjének nyilvánító pártok, koalíciók, polgári kezdeményezések és független jelöltek többségének formális megerősítése szükséges.

6. A miniszterelnök, a miniszterelnök-helyettes(ek) és a kormány miniszterei a Koszovói Gyűlés tagjai, vagy olyan megfelelően kvalifikált személyek közül választhatók meg, akik nem tagjai a Gyűlésnek.

7. A miniszterelnök, a miniszterelnök-helyettes(ek) és a miniszterek nem tölthetnek be más hivatalos tisztséget, és nem vállalhatnak semmilyen teljes vagy részmunkaidejű állást.

[...]

VII. fejezet – Az igazságszolgáltatási és az ügyészségi rendszer

[...]

104. cikk [A bíróságok joghatósága]

1. A Legfelsőbb Bíróságot és más bíróságokat, valamint azok joghatóságát törvény határozza meg.

2. A Koszovói Legfelsőbb Bíróság a legmagasabb szintű bírói fórum.

3. A Legfelsőbb Bíróság bíróinak legalább tizenöt százaléka (15%-a), de nem kevesebb mint három (3) bíró a nem-többségi koszovói Közösségek a tagjai közül kerül ki.

4. A Koszovói Legfelsőbb Bíróság elnökét, a Legfelsőbb Bíróság bírái közül, hétéves (7) nem megújítható időszakra, a Koszovói Köztársaság elnöke nevezi ki, és menti fel. A Legfelsőbb Bíróság elnökének kinevezésére és felmentésére a Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács tesz javaslatot.

5. Minden más bíróság elnökét a törvényi előírásoknak megfelelően kell kinevezni.

6. Minden más, fellebbviteli joghatósággal felruházott bíróság bíróinak legalább tizenöt százaléka (15%), de nem kevesebb mint két (2) bíró a nem-többségi koszovói Közösségek tagjai közül kerül ki.

7. Különbíróóságokat szükség esetén, törvényben lehet létesíteni, ám rendkívüli bíróságok soha nem létesíthetők.

105. cikk [A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács]

1. A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács biztosítja az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségét és pártatlanságát.

2. A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács teljes mértékben független intézményként látja el feladatait. A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács biztosítja a koszovói bíróságok függetlenségét, szakmai színvonalát és pártatlanságát, és azt, hogy azok tükrözzék Koszovó többetnikumú jellegét és szem előtt tartásuk a nemek közötti egyenlőség elvét. A bírók kinevezése

során a Tanács előnyben részesíti az igazságszolgáltatáson belül alulrepresentált Közösségek tagjait, a törvényi rendelkezéseknek megfelelően.

3. A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács felelős az igazságszolgáltatási tisztség betöltésére kinevezni vagy újból kinevezni jelölt személyek kiválasztásáért és előterjesztéséért.

4. A bírók kinevezésére vonatkozó előterjesztéseknek, az egyes jelöltek érdemeit szem előtt tartva, nyilvános kinevezési eljárás keretében kell megtörténnie, és az előterjesztéseknek tükröznie kell a nemek közötti egyenlőség elvét és az adott bíróság területi joghatóságába tartozó terület etnikai összetételét. Minden jelöltnek meg kell felelnie a törvény által előírt kiválasztási feltételeknek.

5. A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács felelősségi körébe tartozik az igazságszolgáltatási vizsgálatok lefolytatása, az igazságszolgáltatás igazgatása, az igazságszolgáltatási képzések lebonyolítása, a bíróságok működési szabályzatainak törvényekkel összhangban történő kialakítása, a bírósági adminisztrációs személyzet felvétele és felügyelete, az igazságszolgáltatás költségvetésének kialakítása és felügyelete, a bírók számának meghatározása minden bírósági kerületben és az új bíróságok létesítésének kezdeményezése. Új bíróságok a törvényekkel összhangban létesíthetők.

6. A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács tizenhárom (13) tagból áll, akik mindegyike birtokában van a megfelelő szakmai képzettségnek és szakértelemnek. A tagokat öt (5) éves időszakra választják, a következő módon:

(1) Öt (5) tagnak a bírói kar által megválasztott bírónak kell lennie. Mindaddig, amíg a Koszovói Ügyészségi Tanács nem jön létre, a bírói kar által megválasztott öt (5) tag közül kettőnek (2) az Államügyészség tagjai által megválasztott ügyésznek kell lennie.

(2) Négy (4) tagot a Gyűlésnek a helyek általános elosztása során helyet szerzett tagjai választanak meg; a négyből (4-ből) legalább kettő (2) bíró, egy (1) pedig a Koszovói Ügyvédi Kamara tagja kell, hogy legyen;

(3) Két (2) tagot a Gyűlésben a Koszovói Szerb Közösség számára fenntartott vagy biztosított helyeket elfoglaló tagjai választanak meg, és a kettő közül legalább az egyik bíró kell, hogy legyen;

(4) Két (2) tagot a Gyűlésben más Közösségek számára fenntartott vagy biztosított helyeket elfoglaló tagjai választanak meg, és a kettő közül legalább az egyik bíró kell, hogy legyen.

7. A Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács a tagjai közül egy elnököt és egy alelnököt választ, mindkettő megbízatása három (3) évre szól.

8. A koszovói nem-többségi Közösségek számára fenntartott igazságszolgáltatási helyekre jelöltek kinevezésével kapcsolatban ajánlás csak a Tanács azon tagjainak többségével tehető, akiket a Gyűlésnek a nem-többségi Közösségek számára fenntartott vagy biztosított helyeket elfoglaló tagjai választottak meg. Ha a Tanács tagjainak ez a csoportja a Tanács két egymást követő ülésén nem állít jelöltet, a Tanács bármely tagja jelöltet állíthat a tisztség betöltésére.

9. Az egy vagy több, kizárólag a szerb Közösséghez tartozó többségű önkormányzatot magába foglaló bírósági kerületben működő elsőfokú bíróságokon betöltendő igazságszolgáltatási tisztségek betöltésére csak a Tanács azon két tagja állíthat jelöltet, közösen és egyetértésben, akiket a Gyűlésnek a Koszovói Szerb Közösség számára fenntartott vagy biztosított helyeket elfoglaló tagjai választottak meg. Ha a Tanácsnak ez a két tagja a Tanács két egymást követő ülésén nem állít jelöltet, a Tanács bármely tagja jelöltet állíthat a tisztség betöltésére.

106. cikk [Megbízatus és újbóli kinevezés]

1. A bírósok első megbízatusa három évre szól. Az újbóli kinevezést követő megbízatus állandó a törvényben megállapított nyugdíjkorhatár eléréséig vagy a törvénnyel összhangban történő felmentésig.

2. A bírósok újbóli kinevezésének feltételeit és eljárását a Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács határozza meg, melyek mértéke eltérhet a bírósok felmentése során alkalmazott feltételekétől.

107. cikk [A bírósok kinevezése és elbocsátása]

1. A bírósokat, a Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács javaslatára, a Koszovói Köztársaság elnöke nevezi ki, nevezi ki újra és menti fel.

2. A bírósok kar összetételének tükröznie kell Koszovó etnikai sokféleségét, és a nemek közötti egyenlőség nemzetközileg elismert elveit.

3. A bírósok személyi összetételének tükröznie kell az adott bíróság területi joghatóságába tartozó terület etnikai összetételét. A kinevezésre vagy újbóli kinevezésre vonatkozó javaslat megtétele előtt a Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács egyeztet az adott bírósóggal.

4. A súlyos bűntény elkövetéséért jogerősen elítélt, vagy a kötelességeik teljesítését súlyos mértékben elmulasztó bírók tisztségükből felmenthetők.

5. Bármely felmentés vagy fegyelmi eljárás esetén, a bírónak joga van a felmentésről szóló döntést közvetlenül a Koszovói Legfelsőbb Bíróság előtt megfellebbezni.

6. A bírók akaratak ellenére nem helyezhetők át, kivéve ha erre az igazságszolgáltatás hatékony működése érdekében vagy fegyelmi intézkedésként a törvény lehetőséget biztosít.

[...]

X. fejezet – Helyi önkormányzás és területi szerveződé

123. cikk [Általános elvek]

1. A helyi önkormányzáshoz való jogot a törvény biztosítja és szabályozza.

2. A helyi önkormányzás gyakorlása általános, egyenlő, szabad, közvetlen és titkos választások útján megválasztott képviselőtestületek révén történik.

3. A helyi önkormányzati testületek tevékenysége a jelen Alkotmányon és a Koszovói Köztársaság törvényein alapul, továbbá tiszteletben tartja a Helyi Önkormányzatok Európai Chartáját, és különösen a szubsidiaritás elvét.

4. A helyi önkormányzat a jó kormányzás, az átláthatóság, a hatékonyság és az eredményesség elvei alapján, a nem-többségi Közösségek és tagjaik sajátos szükségleteinek és érdekeinek megfelelő figyelembe vételével nyújt közszolgáltatásokat.

124. cikk [Helyi önkormányzati szerveződés és működés]

1. A Koszovói Köztársaság alapvető helyi kormányzati egysége az önkormányzat. Az önkormányzatokat széles körben megilleti a helyi önkormányzás joga, valamint bátorítják és biztosítják az állampolgárok részvételét az önkormányzati testületek döntéshozatali eljárásában.

2. Az önkormányzatok létesítését, az önkormányzati határokat, hatásköröket, valamint a szerveződés és a működés módját a törvény szabályozza.

3. Az önkormányzatok a törvénynek megfelelően saját, kiterjesztett és delegált hatáskörökkel bírnak. A delegált hatáskörök gyakorlása során felmerülő költségeket a hatásköröket delegáló állami hatóság fedezi.

4. Az önkormányzatoknak, a törvénnyel összhangban, joga van önkormányzatok közötti és határokon átnyúló együttműködésekét folytatni.

5. Az önkormányzatoknak, a törvénnyel összhangban, joga van az önkormányzat bevételeiről határozni, azokat behajtani és elkölteni, valamint a központi kormányzattól megfelelő anyagi támogatásban részesülni.

6. Az önkormányzatok kötelesek tiszteletben tartani az Alkotmányt és a törvényeket, és kötelesek végrehajtani a bíróságok döntéseit.

7. A központi hatóságoknak az önkormányzatok aktusai felett gyakorolt igazgatási felügyelete azok saját hatásköreinek területén a Koszovói Köztársaság Alkotmányával és a törvényekkel való összhang biztosítására korlátozódik.

XI. fejezet – Biztonsági szektor

125. cikk [Általános elvek]

1. A Koszovói Köztársaság saját területén fennhatóságot gyakorol a rendészet, a biztonság, az igazságszolgáltatás, a közbiztonság, a hírszerzés, a katasztrófavédelem és a határőrizet felett.

2. A Koszovói Köztársaság biztonsági intézményei védik a közbiztonságot és minden ember jogait a Koszovói Köztársaságban. Az intézmények a teljes átláthatóság jegyében, a nemzetközileg elismert demokratikus elvárásoknak és az emberi jogoknak megfelelően működnek. A biztonsági intézmények tükrözik a Koszovói Köztársaság lakosságának etnikai sokféleségét.

3. A Koszovói Köztársaság teljes mértékben tiszteletben tart minden alkalmazható nemzetközi megállapodást és releváns nemzetközi jogot, és együttműködik a nemzetközi biztonsági intézményekkel és regionális partnereivel.

4. A biztonsági intézmények feletti polgári és demokratikus ellenőrzés soha nem korlátozható.

5. A Koszovói Köztársaság Gyűlése, a törvényi előírásoknak megfelelően, felügyeli a biztonsági intézmények költségvetését és tevékenységét.

126. cikk [A Koszovói Biztonsági Erő]

1. A Koszovói Biztonsági Erő a Koszovói Köztársaság nemzeti biztonsági erejeként, a nemzetközi felelősségeivel teljes összhangban működik.

2. A Koszovói Biztonsági Erő védi a Koszovó népét és Közösségeit azáltal, hogy válságkezelési, a visszamaradt robbanóeszközökkel kapcsolatos mentesítési és polgári védelmi feladatokat lát el. A Koszovói Biztonsági Erő képes és kész olyan biztonsági feladatok ellátására is, melyek ellátására a rendőrség vagy más rendészeti szervek nem alkalmasak.

3. A Koszovói Biztonsági Erő főparancsnoka a Koszovói Köztársaság elnöke, és a demokratikusan megválasztott polgári hatóságok mindenkori ellenőrzése alatt áll.

4. A Koszovói Biztonsági Erő hivatásos állományú, Koszovó népének etnikai sokféleségét tükröző, és a Koszovói Köztársaság társadalmának egészéből toborzott erő.

5. A Koszovói Biztonsági Erő parancsnokát, a kormány javaslatára a Koszovói Köztársaság elnöke nevezi ki. A Koszovói Biztonsági Erő belső szervezetét törvény szabályozza.

127. cikk [A Koszovói Biztonsági Tanács]

1. A Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsa a Koszovói Köztársaság elnökével és a kormánnyal egyeztetve kidolgozza a Koszovói Köztársaság biztonsági stratégiáját. A Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsa tanácsadó szereppel bír a Koszovói Köztársaság biztonságát érintő valamennyi kérdésben.

2. A Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsában, a kormány támogatásával, a miniszterelnök elnököl, a jelen Alkotmány által szabályozott szükségállapot esetét kivéve.

3. A Koszovói Köztársaság elnöke kezdeményezheti a Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsának összehívását, és a Tanács köteles munkáját szorosan összehangolni az elnökkel. A Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsa szorosan együttműködik a nemzetközi hatóságokkal.

4. A Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsának tagjait a törvény által meghatározott módon kell kinevezni és felmenteni.

128. cikk [A Koszovói Rendőrség]

1. A Koszovói Köztársaság Rendőrségének felelőssége a közrend és a közbiztonság megőrzése a Koszovói Köztársaság egész területén.

2. A Rendőrség hivatásos állományú, és tükrözi Koszovó lakosságának etnikai sokféleségét.

3. A Koszovói Köztársaság rendőrfőnökét, a kormány javaslatára, a miniszterelnök nevezi ki a törvénnyel összhangban. A Koszovói Rendőrség belső szervezetét törvény szabályozza.

4. A Koszovói Köztársaság Rendőrségének a Koszovói Köztársaság területének egészén egységes parancsnoki struktúrája van, melyben a rendőrkapitányságok körzeteinek határa egybeesik az önkormányzatok határaival. A Koszovói Rendőrség a Helyi Tanácsok létrehozása révén, a törvénnyel összhangban, előmozdítja az önkormányzati hatóságok és a közösségi vezetők közötti együttműködést. A rendőrség etnikai összetétele egy önkormányzaton belül a lehető legnagyobb mértékben tükrözi az adott önkormányzat területén élő lakosság etnikai összetételét.

5. A Koszovói Köztársaság Rendőrsége, a nemzetközi hatóságokkal közvetlen együttműködésben, felelős a határőrizeti hatóság feladatainak ellátásáért.

129. cikk [A Koszovói Hírszerző Ügynökség]

1. A Koszovói Hírszerző Ügynökség figyelemmel kíséri a Koszovói Köztársaság biztonságát fenyegető veszélyeket.

2. A Koszovói Hírszerző Ügynökség hivatásos állományú, nem-politikai, többetnikumú szerv, amely és a Gyűlés felügyelete alatt áll a törvényi előírásokkal összhangban.

3. A Koszovói Köztársaság elnöke és a miniszterelnök, a Kormányval folytatott egyeztetést követően, közösen nevezi ki a Koszovói Hírszerző Ügynökség igazgatóját, igazgatóhelyettesét és főfelügyelőjét. A ki nevezéshez szükséges képzettséget, és a megbízatás időtartamát törvény határozza meg.

4. A Koszovói Köztársaság elnöke és a miniszterelnök ugyanazon hírszerzési információkat kapja meg.

130. cikk [Polgári Légügyi Hatóság]

1. A Koszovói Köztársaság Polgári Légügyi Hatósága, a törvényi előírásokkal összhangban, szabályozza a Koszovói Köztársaságban a polgári repülési tevékenységet, és légi irányítási szolgáltatást nyújt.

2. A Polgári Légügyi Hatóság, a törvényi előírásokkal összhangban, teljes mértékben együttműködik az érintett nemzetközi és helyi hatóságokkal.

131. cikk [Szükségállapot]

1. A Koszovói Köztársaság elnöke szükségállapotot rendelhet el, ha:

- (1) sürgős védelmi intézkedésekre van szükség;
- (2) az alkotmányos rendet vagy a közbiztonságot belső fenyegetés veszélyezteti; vagy
- (3) a Koszovói Köztársaság területének egészét vagy egy részét érintő természeti katasztrófa történik.

2. A szükségállapot ideje alatt a Koszovói Köztársaság Alkotmányát nem lehet felfüggeszteni. Az Alkotmány által garantált jogokat és szabadságokat kizárólag a szükséges mértékig, a lehető legrövidebb ideig, és az Alkotmánnyal teljes mértékben összeegyeztethető módon lehet korlátozni. A szükségállapot idején a Gyűlés vagy az önkormányzatok választásáról szóló törvényt megváltoztatni nem lehet. A közintézmények szükségállapot idején történő eljárásával kapcsolatos elveket törvény határozza meg, de ezek nem állhatnak ellentétben a jelen cikkkel.

3. Ha sürgős védelmi intézkedésekre van szükség, a Koszovói Köztársaság elnöke, a Kormánnyal folytatott egyeztetést követően, elrendeli a szükségállapotot. A szükségállapot elrendelésekor a Koszovói Köztársaság elnöke haladéktalanul rendeletet bocsát ki, melyben közli a fenyegetés jellegét, valamint a jogok és szabadságok bármilyen korlátozását. Negyvennyolc (48) órán belül a Gyűlés a jelenlévő és szavazó tagok kétharmados (2/3) többségével egyetértését fejezheti ki. Ha az egyetértés kifejezésére nem kerül sor, az elnök rendelete érvénytelennek és hatálytalannak minősül.

4. Ha az alkotmányos rendet vagy a közbiztonságot fenyegető veszély, vagy a Koszovói Köztársaság területének egészét vagy egy részét érintő természeti katasztrófa jelentkezik, a Koszovói Köztársaság elnöke, a Kormánnyal folytatott egyeztetést követően, szükségállapotot rendelhet el.

A szükségállapot kinyilvánításakor a Koszovói Köztársaság elnöke rendeletet bocsát ki, melyben közli a veszély jellegét, valamint a jogok és szabadságok bármilyen korlátozását. Negyvennyolc (48) órán belül a Gyűlés a jelenlévő és szavazó tagok többségével egyetértését fejezheti ki. Ha az egyetértés kifejezésére nem kerül sor, az elnök rendelete érvénytelennek és hatálytalannak minősül.

5. A szükségállapot csak a veszély fennforgásának idejéig, de nem több mint hatvan (60) napig tarthat. Szükség esetén a Gyűlés jelenlévő és szavazó tagjai többségének egyetértésével a szükségállapot egymást követő további harminc (30) napos időszakokkal, de legfeljebb összesen további kilencven (90) nappal meghosszabbítható.

6. A Gyűlés olyan korlátozásokat vezethet be a szükségállapot időtartamára és terjedelmére vonatkozóan, amelyeneket szükségesnek tart. Ha az elnök úgy ítéli meg, hogy a Koszovói Köztársaságot érő fenyegetés rendkívüli természetű, a Gyűlés engedélyezheti a szükségállapot meghosszabbítását a lehetséges összesen százötven (150) napon túl is, feltéve, hogy ezt a Gyűlés összes tagjának kétharmada (2/3) támogatja.

7. A Koszovói Köztársaság elnöke, a Kormánnyal és a Gyűléssel folytatott egyeztetést követően, elrendelheti a Koszovói Biztonsági Erő mozgósítását a szükségállapot kezelésében való közreműködés céljából.

8. A Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsa, kizárólag szükségállapot idején, végrehajtó feladatokat is ellát, amely kifejezetten a szükségállapothoz kapcsolódó feladatokra korlátozódik. Szükségállapot idején a Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsában, a törvényi előírásokkal összhangban, a Koszovói Köztársaság elnöke tölti be az elnöki pozíciót. Szükségállapot idején a Koszovói Köztársaság Biztonsági Tanácsa szorosan együttműködik a Kormánnyal, a Gyűléssel és a nemzetközi hatóságokkal.

9. A szükségállapot idején bevezetett korlátozásokból adódó bármilyen veszteségért járó jóvátétel elveit, területeit és módját törvény állapítja meg.

XII. fejezet – Független intézmények

132. cikk [Az ombudsman szerepe és hatáskörei]

1. Az ombudsman figyelemmel kíséri, védi és oltalmazza az egyének jogait és szabadságait a nem-igazságszolgáltatási közhatalmi szervek jogszértlő vagy helytelen aktsaival vagy mulasztásaival szemben.

2. Az ombudsman független módon látja el kötelességét, és nem fogad el semmilyen utasítást vagy beavatkozást a Koszovói Köztársaságban közhatalmat gyakorló szervektől, intézményektől vagy más hatóságoktól.

3. Minden szerv, intézmény vagy más hatóság, amely a Koszovói Köztársaságban legitim hatalmat gyakorol, köteles választ adni az ombudsman megkereséseire, és a rendelkezésére bocsátani minden, az ombudsman által kért dokumentációt és információt.

133. cikk [Az Ombudsman Hivatala]

1. Az Ombudsman Hivatala független hivatal, amely költségvetését maga terjeszti elő és kezeli a törvény által meghatározott módon.

2. Az ombudsmannak egy (1) vagy több helyettese van. Számukat, kiválasztásuk módját és megbízásukat az ombudsmanról szóló törvény határozza meg. Legalább egy (1) helyettes ombudsman a nem-többségi Községek tagjai közül kerül ki.

134. cikk [Az ombudsmannal kapcsolatos kívánalmak, megválasztás és felmentés]

1. Az ombudsmant a Koszovói Gyűlés választja meg összes tagjának kétharmados (2/3) többségével egy nem megújítható, hétéves (7 éves) időszakra.

2. A Koszovói Köztársaság bármely egyetemi végzettséggel, nagy erkölcsi tekintéllyel és őszinte jellemmel, az emberi jogok és szabadságok terén kiemelkedő szakmai tapasztalattal és tudással bíró állampolgára ombudsmanná választható.

3. Az ombudsman és a helyettes ombudsmanok nem lehetnek tagjai semmilyen politikai pártnak, nem folytathatnak semmilyen politikai, állami vagy hivatásszerű magánjellegű tevékenységet, és nem vehetnek részt polgári, gazdasági vagy szakmai szervezetek vezető testületeiben.

4. Az ombudsman felelősségi körébe tartozó aktusok és döntések kapcsán az ombudsman nem vonható büntető vagy polgári peres eljárás alá, és nem bocsátható el.

5. Az ombudsman felmentése kizárólag a Gyűlés összes tagja legalább egyharmadának (1/3) kérésére, és az összes tag kétharmados (2/3) többségi szavazata nyomán lehetséges.

135. cikk [Az ombudsman jelentése]

1. Az ombudsman évente jelentést tesz a Koszovói Köztársaság Gyűlésének.

2. A Gyűlés kérésére az ombudsman köteles időközi vagy egyéb jelentéseket tenni a Gyűlésnek. Az ombudsman kérésére a Gyűlés engedélyezi az ombudsman meghallgatását.

3. Az ombudsman ajánlásokat tehet és eljárást javasolhat, ha az emberi jogokat és szabadságokat a közigazgatás vagy más állami hatóságok részéről érő sérelmet tapasztal.

4. Az ombudsman, a jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban, egyes ügyeket az Alkotmánybíróság elé utalhat.

[...]

XIII. fejezet – Záró rendelkezések

143. cikk [Értelmezés]

1. A Koszovói Köztársaság Alkotmányát a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslatral összhangban kell értelmezni. Ha a jelen Alkotmány rendelkezései és a státus rendezéséről szóló javaslat rendelkezései között bármilyen ellentmondás merül fel, az utóbbi érvényesül.

2. A Koszovói Köztársaság vállalja a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslatban foglalt valamennyi köteleességet, és minden szükséges intézkedést megtesz azok teljesítése érdekében.

144. cikk [Módosítások]

1. A kormány, az elnök vagy a Koszovói Gyűlés tagjainak egy-negyede (1/4), a Gyűlés Eljárási Szabályaival összhangban, javaslatot tehet az Alkotmány megváltoztatására és módosítására.

2. Bármely módosítás elfogadásához a Gyűlés összes tagja kétharmadának (2/3-ának) egyetértésére van szükség, ideértve a Koszovói Köztársaság nem-többségi Közösségeinek képviselői számára fenntartott vagy biztosított helyeket elfoglaló összes tag kétharmadának (2/3) a támogatását is.

3. A jelen Alkotmány módosításait a Gyűlés csak az után fogadhatja el, miután a Koszovói Gyűlés elnöke a javasolt módosítást az Alkotmánybíróság elé utalta annak előzetes megállapítása végett, hogy a javasolt módosítás nem korlátozza a jelen Alkotmány II. fejezetében felsorolt jogok és szabadságok bármelyikét.

4. Az Alkotmány módosításai a Koszovói Köztársaság Gyűlése általi elfogadással azonnal hatályba lépnek.

145. cikk [A nemzetközi megállapodások folytonossága és az alkalmazható törvények]

1. A jelen Alkotmány hatályba lépésének napján hatályban lévő nemzetközi megállapodások és a nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos egyéb jogszabályok továbbra is tiszteletben tartandók mindaddig, amíg ezeket a megállapodásokat vagy jogszabályokat azonos tárgyban és a jelen Alkotmánnyal összhangban kötött új nemzetközi megállapodások vagy jogszabályok fel nem váltják.

2. A jelen Alkotmány hatályba lépésének napján alkalmazandó törvényeket továbbra is alkalmazni kell mindaddig, amíg azokat a jelen Alkotmánnyal összhangban hatályon kívül nem helyezik.

XIV. fejezet – Átmeneti rendelkezések

146. cikk [A hatalmak korlátozása]

1. Mindaddig, amíg megállapítást nem nyer, hogy a Koszovói Köztársaság teljes mértékben végrehajtotta a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslatot, a koszovói hatóságok számára a jelen Alkotmány által biztosított hatásköröket korlátozzák a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat által a koszovói nemzetközi polgári jelenlét számára biztosított hatáskörök, melyek alapján a nemzetközi polgári jelenlét a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat értelmezésének végső fóruma.

2. A 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat végrehajtása nemzetközi felügyeletének végéig, a koszovói közhatalóságok teljes mértékben együttműködnek az eredményes és hatékony végrehajtás biztosítására létrehozott nemzetközi

hatóságokkal, és eleget tesznek e nemzetközi hatóságok által hozott, a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat teljes körű végrehajtásáról szóló döntésekkel.

147. cikk [A nemzetközi polgári jelenlét hatásköre]

A nemzetközi polgári jelenlét a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat értelmezésének végső fóruma, melynek a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat alkalmazását érintő értelmezései és döntései kötelezők valamennyi közhatóság számára.

148. cikk [A Koszovói Gyűléssel kapcsolatos átmeneti rendelkezések]

A jelen Alkotmány elfogadását követő első két (2) választási mandátumidőszakban a Koszovói Gyűlésben húsz (20) helyet kell fenntartani a nem-többségi koszovói Közösségek képviselőire, az alábbiaknak megfelelően: Tíz (10) helyet a magukat a Koszovói Szerb Közösség képviselőinek nyilvánító pártok, koalíciók és polgári kezdeményezések számára kell biztosítani; tíz (10) helyet a többi Közösség számára kell biztosítani, az alábbi felosztás szerint: egy (1) helyet a Roma Közösség számára; egy (1) helyet az Askáli Közösség számára; egy (1) helyet az Egyiptomi Közösség számára; egy (1) további helyet a Roma, az Askáli vagy az Egyiptomi Közösség számára, annak függvényében, hogy közülük melyik kapta összesen a legtöbb szavazatot; három (3) helyet a Bosnyák Közösség számára; két (2) helyet a Török Közösség számára; egy (1) helyet a Goráni Közösség számára. A választások során megszerzett minden egyéb hely a Koszovói Szerb Közösség, valamint a többi közösség számára külön-külön fenntartott tíz (10) helyet gyarapítja.

149. cikk [A létfontosságú érdekeket érintő törvények kezdeti elfogadásáról]

A jelen Alkotmány 81. cikkének rendelkezéseitől függetlenül, az ott felsorolt létfontosságú érdekeket érintő törvényeket kezdetben a Gyűlés jelenlévő és szavazó tagjainak többségi szavazatával kell elfogadni.

[...]

153. cikk [A Nemzetközi Katonai Jelenlét]

1. A NATO irányítása alatt működő Nemzetközi Katonai Jelenlét felelősséggel tartozik a védett és biztonságos környezet megteremtéséért a Koszovói Köztársaság egészében.

2. A Nemzetközi Katonai Jelenlét felügyeleti és végrehajtási jogköröket gyakorol a Koszovói Biztonsági Erő felett.

3. A Koszovói Köztársaság, a 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat eredményes és hatékony végrehajtásának biztosítására létesített nemzetközi hatóságokkal együttműködésben, ki tervet dolgoz ki a biztonsági feladatok koszovói szervekre történő jövőbeni teljes körű átruházására vonatkozóan.

4. A Nemzetközi Katonai Jelenlétnek jogosult visszaállítani a Koszovói Köztársaság légtere feletti katonai ellenőrzést, és a Koszovói Köztársaság Polgári Légügyi Hatósága teljes mértékben köteles együttműködni a Nemzetközi Katonai Jelenléttel.

154. cikk [A Koszovói Védelmi Hadtest]

A Koszovói Védelmi Hadtestet a jelen Alkotmány hatályba lépését követő egy éven belül fel kell oszlatni. A felosztatásig a Nemzetközi Katonai Jelenlét, a nemzetközi polgári jelenléttel és a Koszovói Köztársasággal folytatott egyeztetés mellett, végrehajtási jogköröket gyakorol a Koszovói Védelmi Testület felett, és meghatározza a felosztatás időbeli ütemtervét.

155. cikk [Állampolgárság]

1. A Koszovói Köztársaságban, a jelen Alkotmány elfogadásának időpontjában jogszerűen lakhellyel bíró személy jogosult a Koszovói Köztársaság állampolgárságára.

2. A Koszovói Köztársaság elismeri a volt Jugoszláv Szövetségi Köztársaság minden 1998. január 1-én Koszovóban állandó állampolgársággal rendelkező állampolgárának¹, valamint ezek közvetlen leszármazottainak

¹ Az angol eredetiben itt a „citizens (...) who were permanent citizens” kifejezés szerepel. Itt azonban, tekintettel a nyilvánvaló történelmi körülményekre, feltételezhető, hogy az alkotmányt fogalmazók eredeti szándékának az „állandó lakos állampolgár” vagy az „állandó lakhellyel rendelkező állampolgár” fordítás felel meg – a fordító.

a jogát a koszovói állampolgárság megszerzésére, tekintet nélkül a jelenlegi lakhelyükre és az általuk esetlegesen birtokolt más állampolgárságra.

156. cikk [Menekültek és belső menekültek]

A Koszovói Köztársaság előmozdítja és megkönnyíti a biztonságos és méltóságteljes visszatérését minden menekültnek és belső menekültnek, és segítséget nyújt számukra ingatlan és ingó vagyonuk visszaszerzésében.

157. cikk [A Koszovói Főszámvevő]

A 2007. március 26-án kelt, Koszovó Státusának Rendezéséről szóló Átfogó Javaslat végrehajtásának ellenőrzését szolgáló nemzetközi felügyelet végéig a Koszovói Köztársaság Főszámvevője a nemzetközi polgári jelenlét által kinevezett nemzetközi tisztviselő lesz.

[...]

160. cikk [Intézményi átmenet]

Az Alkotmány által előírt eltérő átmenet hiányában, a jelen Alkotmányban felvázolt intézményekre ruházott valamennyi hatáskör, felelősség és kötelezettség, a jelen Alkotmány hatályba lépésének napján azonnal megilleti az adott intézményeket. A jelen Alkotmány hatályba lépése előtt létrejött egyes intézmények feladatköre teljes egészében és változatlanul formában megmarad, annak természetes lejártáig, vagy a következő választásokig.

Fordította: *Marton Péter*
Szakmai lektor: *Sulyok Gábor*